

Розділ 8

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ІННОВАЦІЙ

Е.А. Кузнєцов

д. е. н., проф.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ МЕНЕДЖМЕНТ-ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Сучасний розвиток інноваційної економіки та процесів четвертої промислової революції Індустрія 4.0 все більше потребує адекватних форм якісного управлінського супроводу, що об'єктивно визначає необхідність подальшого системного розвитку процесів професіоналізації менеджменту. Процес професіоналізації менеджменту характеризується основними трьома рівнями [1, с. 109–111], серед яких первинна управлінська освіта визначається як базова і тому вона обов'язково повинна відповідати новим потребам і можливостям сучасного розвитку цифрового суспільства і епохи сингулярності.

Сингулярність характеризується дослідженням пікових форм розвитку і практичним використанням штучного інтелекту (третьої і четвертої хвилі розвитку) для соціально-економічного і технологічного прогресу інноваційного суспільства.

Враховуючи дані обставини, необхідно зазначити, що сучасна менеджмент-освіта, яка склалася в останні 20–30 років в Україні, потребує системних змін і повинна бути концептуально і змістовно направлена на фундаментальне професійне вивчення менеджерської науки, аналітики і практики на рівні бакалаврату і магістратури за спеціальністю 073 «Менеджмент». Визначимо характерні ознаки і основні особливості цих системних змін.

Перше. Специфіка фундаментальної менеджерської підготовки характеризується глибоким теоретичним контекстом, який має високий концептуально-методологічний і змістовно-науковий рівень доказів і визначень відносно науково-дослідної, аналітичної

і практичної баз знань професійної системи менеджменту. Менеджерська праця є інтелектуальним і складним видом сучасної професійної діяльності, що потребує чіткого визначення критеріїв і показників якості менеджменту як науки і менеджменту як специфічної практики. Сучасні освітні програми повинні мати актуальне наукове наповнення і системну диференціації щодо форм спеціалізації управлінського процесу та ієрархічної структури економічної організації. Емпіричні знання мають своє значення, але вони не можуть сьогодні бути достатніми для здійснення якісної управлінської діяльності.

Об'єктивно є необхідним системне спеціалізоване управлінське навчання на протязі певних термінів змін і потреб професійної кар'єри кадрів менеджменту. Також необхідно особливо враховувати інтелектуальну складову професійного навчання кадрів менеджменту, яка визначає придатність претендентів до цієї сфери професійної діяльності та їх можливості до майбутніх форм швидкого і якісного навчання на протязі усієї управлінської кар'єри.

Отже, університетська фундаментальна підготовка кадрів менеджменту є необхідним базовим фактором для забезпечення конкурентоздатності випускників спеціальності «менеджмент» на сучасному ринку праці, оскільки саме такі фахівці мають реальні здібності до адаптаційного професійного навчання з позицій певної управлінської посади в конкретній економічній організації. Крім того, їх високий рівень фундаментальної менеджерської підготовки є реальною основою для отримання необхідних сучасних управлінських компетенцій, особливо в контексті інноваційного розвитку, досягнення технологічної творчості і креативності в майбутній професійній діяльності [2, с. 247–248].

Друге. Зрозумілим є той факт, що людина яка наполегливо навчається і досягає в цьому позитивних результатів, завжди має професійну та інтелектуальну перспективу. Однак, погоджуючись з тим, що навчатися ніколи не пізно, необхідно також зауважити, що інколи навчатися в певній сфері може бути досить рано. Необхідно погодитись з Г. Мінцбергом, який вважає, що навчати менеджменту на професійному рівні випускників середніх шкіл є марною тратою часу [3, с. 94]. В той же час, така позиція видатного «гуру світового менеджменту» не може нами бути прийнята в повному обсязі. Основна причина, на яку звертає увагу Г. Мінцберг, пов'язана з тим, що випускники середніх шкіл не мають позитивного практичного

управлінського досвіду і, в принципі, менеджмент не має ознак професії, бо тоді можна менеджменту навчати усіх в масовому порядку. На нашу думку, в даному випадку модель первинної управлінської освіти, яка базується на глибокому і фундаментальному вивченні науки, аналітики, практики і культури професійного менеджменту, може застосовуватися і до випускників середніх шкіл, але, за умови, що концепція, зміст і практичні освітні технології будуть системно змінені. Ці зміни, в першу чергу, стосуються програм бакалаврату, де необхідно в перші два роки навчання надати фундаментальну економічну підготовку з поглибленим вивченням мікро- і макроекономіки, бізнес- і менеджмент-статистики, економетрії, інформаційних технологій, ділової іноземної мови (в першу чергу, англійської).

Потім, на основі певної методики, відібрати найбільш здібних студентів до поглибленого фундаментального навчання у сфері професійного менеджменту. Якщо у студента немає здібностей до фундаментального вивчення економіки, то йому немає сенсу братися за професійне вивчення менеджменту. Скоріше усього, це той випадок, коли потрібно змінити спеціальність і розглянути інші форми і профілі професійної підготовки.

Таким чином, важливо зауважити, що професійна підготовка з спеціальності «менеджмент» повинна забезпечувати інтелектуальний розвиток кадрів менеджменту і створювати умови для формування інтелектуальної управлінської еліти сучасного інноваційного суспільства. Професійний інтелект є результатом системного, професійного і спеціалізованого навчання здібних до цього навчання студентів і кадрів практичного менеджменту.

Третє. Ключовим фактором становлення і розвитку нової моделі підготовки кадрів менеджменту є, власне, мотиваційний розвиток менеджерської науки в університетах, особливо тих, які планують стати дослідницькими університетами так званого «третього покоління» [1, с. 225]. Справжня наука (не «ілюзія науки») завжди носить інноваційний характер. Тому результатом менеджерської (управлінської) науки повинні бути, власне, управлінські інновації, спектр яких повинен носити як прикладний, так і фундаментальний характер. Управлінські інновації в системі процесів четвертої промислової революції і епохи сингулярності починають набувати статус рівний статусу технологічних інновацій.

Однак, стратегічний розвиток інноваційної економіки доводить, що управлінська інновація повинна мати більш пріоритетний характер по відношенню до технологічної інновації хоча би тому, що вона прямо і попередньо має визначати нові стратегічні орієнтири технологічного розвитку суспільства. Важливо розуміти, що менеджмент – це креативна думка і результативна дія, які в сукупності завжди направлені в майбутнє.

Якісну університетську підготовку кадрів менеджменту є можливість реалізувати через взаємодію двох основних партнерів цієї взаємодії: талановитих і підготовлених студентів і викладачів. Інтегральна взаємодія (ефективність і результативність) цього партнерства формує практичну здатність забезпечити університети реальним механізмом впровадження фундаментальної менеджмент-освіти. Дії керівництва (менеджменту) сучасних дослідницьких університетів мають бути направлені на створення необхідної ресурсної бази і послідовного використання системи достатньої (якісної) мотивації усіх учасників впровадження цього механізму, стратегічно направленою на створення «нової нормальності» розвитку професійної системи менеджменту.

Список використаної літератури

1. Кузнецов Е.А. Методологія професіоналізації управлінської діяльності в Україні : монографія. Херсон : ОЛДІ ПЛЮС, 2017. 382 с.
2. Гріффітс К. Посібник із креативного мислення ; пер. з англ. У. Курганової. Х. : Вид-во «Ранок: Фабула», 2020. 288 с.
3. Мінцберг Г. Анатомія менеджменту. Ефективний спосіб керувати компанією ; пер. з англ. Роман Корнута. К. : Наш формат, 2018. 400 с.